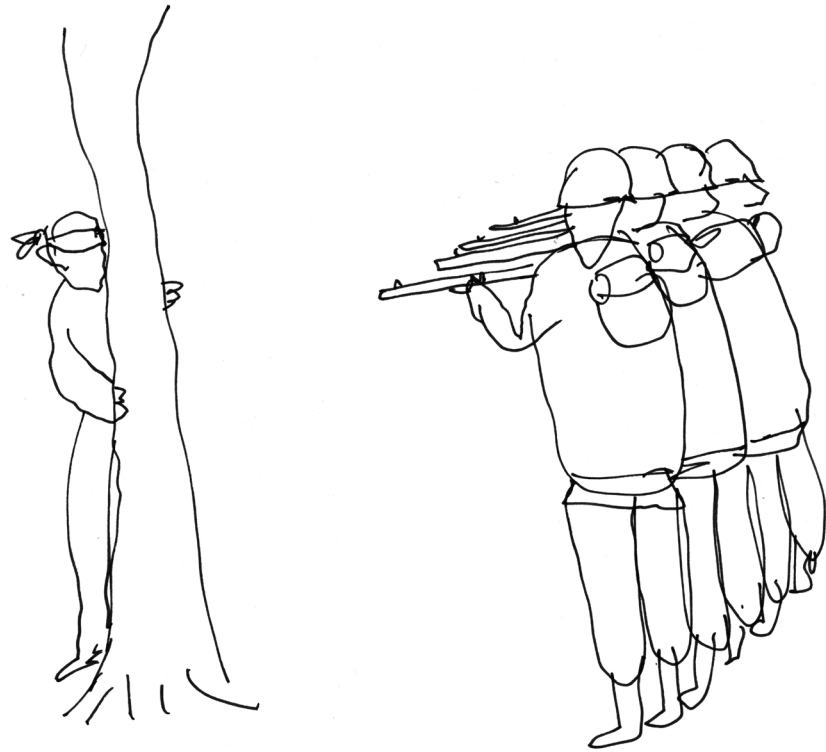

Damir Karakaš (1967., Plašćica kod Brinja), pisac je i likovni umjetnik kojemu je dosad objavljeno četrnaest knjiga za koje je primio brojne nagrade. Među knjigama posebno su zapažene *Sjećanje šume*, *Okretište*, *Proslava*, *Potop*, *Sunčanik*. Svoje karikature i crteže objavljivao je tijekom nekoliko desetljeća u novinama te izlagao na samostalnim i skupnim izložbama diljem svijeta. Kazališni komadi izvode mu se u Hrvatskoj i inozemstvu, a po knjigama snimaju se filmovi. Prije dvije godine na Pulsom filmskom festivalu film Proslava po istoimenu romanu dobio je Veliku zlatnu arenu te Nagradu „Oktavijan“ koju dodjeljuje Hrvatsko društvo filmskih kritičara. Isti roman objavljen je u San Franciscu, a po izboru kultne revije *The Paris Review* izabran je među dvanaest najboljih prijevodnih knjiga te godine u svijetu. Karakaševe knjige prevedene su na njemački, engleski, talijanski, francuski, španjolski, arapski, slovenski, makedonski, češki, rumunjski, bugarski i albanski. U Hrvatskoj je uvršten u školsku lektiru i čitanke iz književnosti, a roman *Sjećanje šume* nalazi se na popisu literature na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu.

Damir Karakaš, Iz ciklusa *Novi crteži* (2025. – 2026.), tuš na papiru, 14,8 cm x 21 cm

Program u Širi u sklopu izložbe i Festivala svjetske književnosti

Između slike i riječi – Razgovor s Damirom Karakašem

Galerija Šira, 8. rujna 2026. u 20 sati

Moderira: Nevenka Šarčević

O čemu razgovarati s Damirom Karakašem u okruženju njegovih crteža u Galeriji Šira? Pogotovo jer će ovom prigodom biti izložen dosad najobuhvatniji pregled Karakaševa crtačkog opusa. Razgovarat ćemo o njegovu likovnom i ukupnom stvaralaštvu, ciklusima koje je ostvario i motivima koji ga posebno intrigiraju, kao i o odnosima s literaturom. Staviti će se naglasak na pitanja poput mjesta odakle mu dolaze kreativni poticaji, ne samo ličke okoline, odrastanja, obrazovanja, nego i literature, filma, glazbe, performansa, a napose povijesti slikarstva, susreta s radom drugih umjetnika i putovanja. Pritom će provodni motiv biti odnos slikovne pojavnosti i verbalnog koje potiče stvaranje imaginativne slike.

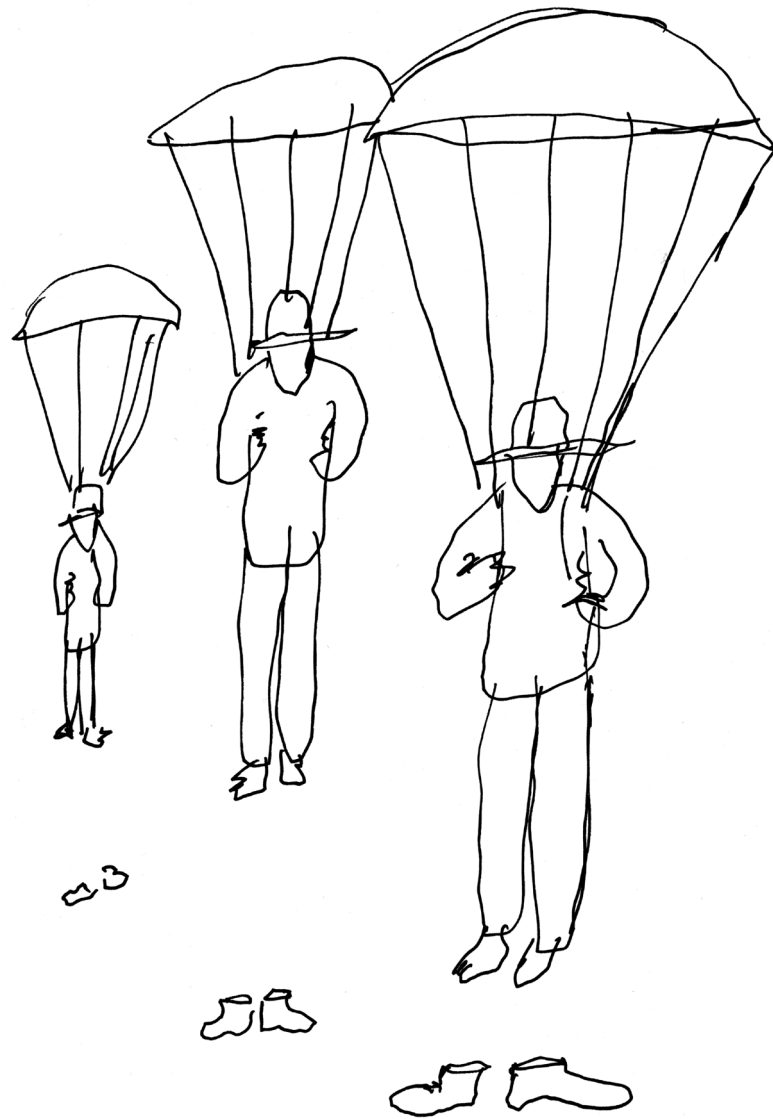
Karakašev imaginarij u crtežu – Tematsko izlaganje

Galerija Šira, 10. rujna 2026. u 19 sati

Predavač: Frano Dulibić

Moderira: Nevenka Šarčević

Zbog čega su crteži Damira Karakaša zanimljivi? Pojedini autori koji se uspješno izražavaju u jednoj vrsti umjetnosti, nerijetko imaju talenta i za druge vrste umjetničkog izražavanja, o čemu svjedoče poznati primjeri na globalnoj sceni. Koje su karakteristike njegovih crteža, tko su mu bili uzori. Tumačiti Karakaševe crteže nije moguće bez konteksta iz kojeg je proizašao, a to znači ući u povijest crteža, povijest groteske, kao i likovnog humora. Također, zanimljivo je protumačiti suodnos amaterskog i profesionalnog bavljenja likovnim izražavanjem. Izlaganje je zamišljeno i kao razgovor s publikom.

Damir Karakaš Kako objasniti slike mrtvome ježu?

4. – 11. 9. 2026. Galerija Šira

Festival svjetske književnosti 2026. godine

Kako objasniti slike mrtvome ježu?

Dok se rogati biciklist približava ježu da ga zgazi, jež se oslanja na svoje bodlje. Zapravo na urođeno znanje, da je dovoljno da se sklopča, a prijeteci predmet, ovdje bicikl, dotakne njegova bodlja. Problem nastaje kad je jež toliko ugrožen da gubi doticaj s prirodnom ravnotežom koja ga spašava u izazovnim okolnostima pa on ne zna da ga u tom prijelazu bicikl može dokrajčiti. Ta dosjetka kao motiv crteža Damira Karakaša metafora je dominacije oholih smutljivaca u društvu, koja se odražava i na odnos prema prirodi. Isto tako pokazuje i kako on crtežima oblikuje bizarne vizualne šale, poput igranja tenisa puškama, padobranaca s izuvenim cipelama ili pak situacije skrivanja lika iza stabla od metaka uperenih pušaka.

Koliko mu je crtež stalna opsesija, potvrđuje ova, dosad kronološki najobuhvatnija izložba Damira Karakaša u Galeriji Šira, koja predstavlja izbor iz različitih ciklusa nastalih u više od tri desetljeća. Podosta crteža donosi svijet priprostih ljudi i ratni motivski imaginarij. Pojava seljaka pritom ne pokazuje idealiziran prizor, kao u slikarstvu naive s kojom je motivacijski donekle u ranoj fazi imao doticaj, nego dolaze do izražaja komične bizarnosti. To su situacije što iskazuju mračnu i licemjernu stranu čovjekove naravi, kao u narativnim scenama morbidnih smaknuća i javnog kasapljenja spolovila, zapravo ponašanje čovjeka u izvanrednim okolnostima. Tu i tamo, naići će se i na samostalni motiv uličnog svirača, poštara i drugo. Sedam crteža tjeskobnih ozračja, koji pripadaju ciklusu *Rani crteži* iz 1990-ih, iznimno su sačuvani jer ih je nosio sa sobom, a crtao ih je nakon što se vratio iz rata.

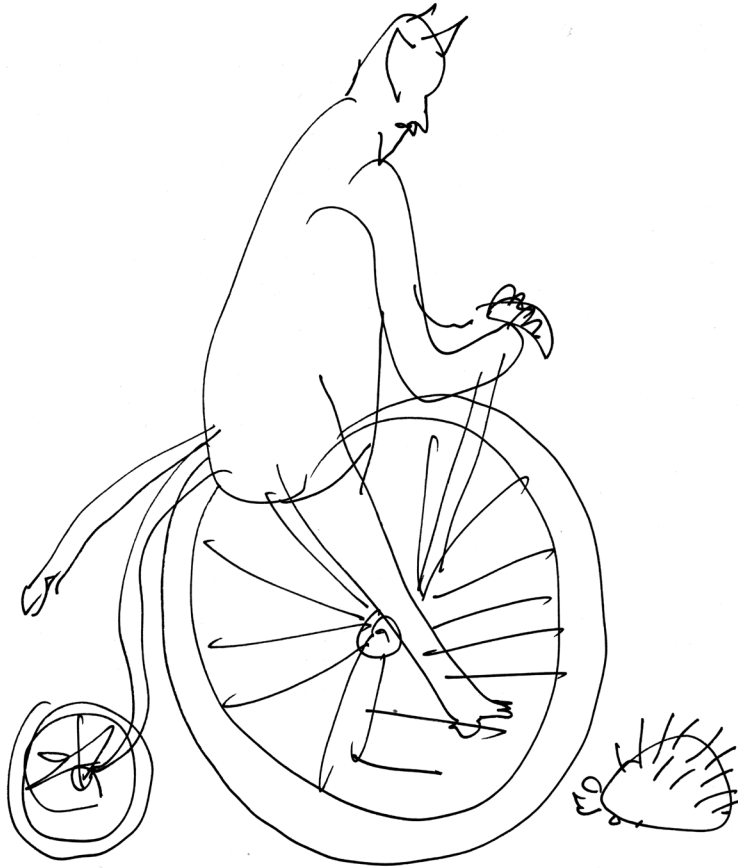
Sagledava li se njegov monokromni crtački pristup, pogotovo na učestalijem motivu, kao što je sprovod, uočava se redukcija tijekom vremena. Isto tako, da su raniji zgusnutiji i ekspresivniji u približavanju iskonskom, a recentniji sažetiji u potezima linija. Ipak, kontinuirano je u brojnim prilikama crtao krokije, karikature lica koja je sretao i zamišljao, najčešće Ličana. Crtao je spisateljice i pisce koji ga inspiriraju. No, ako bi ga se osim kao pisca percipiralo ponajprije kao karikaturista, time bi se previdjelo druge dijelove njegova umjetničkog opusa, da je riječ o autoru širih likovnih okupacija. Karikature mu jesu otiskivane u novinama i predstavljane na nekonvencionalnim izložbenim mjestima, no crtao je u više žanrova, odnosno stvarao je u tom mediju paralelan opus, a pritom se doticao i izvedbene, tj. konceptualne umjetničke prakse.¹

Treba li posebno isticati, koliko bi umjetnost bila skromnija da nema doprinosa samoukih umjetnika? Primjerice, ako se prisjetimo Henrija Rousseaua ili pak Mladena Stilinovića. Od moderne naovamo, brojni su književnici doprinijeli likovnoj kritici, a neki od njih su crtali ili su to željeli. Primjerice, Miroslav Krleža je privatno učio crtanje.² Franz Kafka je crtao na marginama svojih rukopisa, no na učenje je gledao kao vrlo neuspješno i poslije je istaknuo da je tako iskvario talenat. Naime, bio je samouk, a objave i analize crteža upućuju i da postoje veze u odnosu na njegovo pisanje.³

¹ Više o ovoj temi: Damir Karakaš – *Crteži*, ur. Frano Dulibić, OceanMore, Zagreb, 2026.

² Maroević, Tonko. *Napisane slike: likovna umjetnost u hrvatskoj književnosti od moderne do postmoderne*, Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2007., str. 172.

³ Sawicki, Nicholas. „The Eye and the Hand in Kafka's Drawings“. *Modernism/modernity*, sv. 10, Serija 1., 2025. Dostupno na: <https://modernismmodernity.org/articles/sawicki-eye-hand>

Kod Damira Karakaša ističe se nepatvorena linija do koje je dolazio sam, kao i da se motivske i izražajne paralele isprepliću u njegovu čitavom stvaralaštvu. Kako u postupnom oslobađanju suviše naracije tako i u ozračju, pomacima od sklada do spoja komičnog i zastrašujućeg, tj. postupka groteske ili fantazmagoričnog kojim razotkriva narav pojedinca i društva.

Slijedom toga, na početku opisani crtež usmjerava pozornost na metaforički odnos u kojem biciklist, lik čovjekove fizionomije, ima rogove. U razgovoru između djeda i unuka u romanu *Sunčanik* Damira Karakaša, dječaka zanima kako izgleda vrag pa neprestano zapituje djeda: „A dede“, stigne ga dječak „jesu li crne misli da ćemo mi vidit vraga?“ „Nisu“, reče starac, „to su lipe misli“.⁴ S tim u vezi, crtež može biti posrednik ideje da bi malom ježu za svladavanje naoko nadmoćnijeg rogatog, bilo dobro prepoznati ga. Izraz Damira Karakaša treba sagledati i u njegovoj inspiriranosti djelom Josepha Beuysa na kojega se ovom prilikom referira performansom *Kako objasniti slike mrtvome ježu?* čiji je naziv parafraza Beuysove akcije iz 1965. godine. Njime se nadovezuje na svoj crtež kao i prozna djela kojima iskazuje slojevit odnos prema prirodi koja određuje koliko ozračje radnje, toliko i unutarnju simboliku evocirajući etičke dileme, potisnuta stanja i emocije.

Nevenka Šarčević

⁴ Karakaš, Damir. *Sunčanik*, OceanMore, Zagreb, 2025., str. 28.

Barbara Jurić, Karlo Sabolić i Franka Vrljić u susretu s djelom Damira Karakaša

Ovom prigodom inspiraciju u proznom i donekle u crtačkom dijelu umjetničkog opusa Damira Karakaša pronašli su studenti završne godine Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, u slikarskoj klasi Matka Vekića.

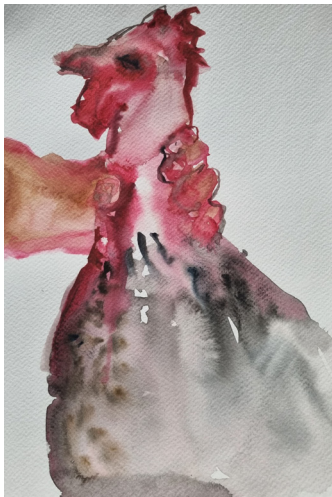
Barbara Jurić stavila je fokus na neke esencijalne prozne motive, nedužne domaće životinje svedene na puki izvor hrane, prizore s bojišta i harmonikaša, a pritom dobro balansira između spontanosti zbog nepredvidivosti akvarelne tehnike i kontrole zbog nužne uvjerljivosti. Riječima „Kako ulazim dublje, šuma je sve gušća, mračnija. Nikad kraja; nikad kraja ovoj gustoj šumi.“, završava roman *Sjećanje šume*.

Inspiriran tim romanom Karlo Sabolić, u monotipiji, izražajnim crtežom tamnih kultura i nekih svojih znakova materijalizira potisnuta stanja, poput strahova, s kojima se osobno povezuje. Crteži ugljenom Franke Vrljić ne donose samo probране konkretne motive iz romana *Sunčanik*, djeda i unuka u dinamici odnosa zbog generacijskih razlika, dječaka koji kopa rupu kada zamišlja svoje želje, ili krave, ujedno i redovitog motiva Karakaševih radnji, nego pokazuju kako ovakve kvalitetne likovne studije mogu obogatiti našu imaginaciju proznog teksta.

Barbara Jurić

Barbara Jurić, *Harmonikaš*, 2026., akvarel na papiru, 21 x 29,7 cm

Barbara Jurić, *Posljednja pjesma*, 2026., akvarel na papiru, 21 x 29,7 cm

„Polazim od svojeg iskustva odrastanja u Slavoniji, krajolika i mentaliteta ljudi koji su me oblikovali, razmatrajući složene obiteljske i međuljudske odnose te osjećaje napetosti i potisnute agresije. Groteskni motivi životinja, nasilja i svakodnevnih prizora postaju metafore bliskosti, isto tako straha, otuđenja i ranjavanja. U dijalogu s djelom Damira Karakaša, nastojim spojiti osobno i kolektivno iskustvo te sirovim i uznemirujućim prizorima progovoriti o onome što često ostaje neizgovoreno.“

Franka Vrljić

Franka Vrljić, *Miris kraja*, 2026., ugljen na papiru, 58 x 58 cm

Franka Vrljić, *Misao u rupi*, 2026., ugljen na papiru, 30 x 33,5 cm

„Crtež je inspiriran romanom *Sunčanik* Damira Karakaša – ponajviše njegovim kontrastnim izrazima koji oštre slike prevode mekim tonom.“

Karlo Sabolić

Karlo Sabolić, *Otac i njegov sin*, 2026., monotipija, ulje na papiru, 21 x 29,7 cm

Karlo Sabolić, *Povratak*, 2026., monotipija, ulje na papiru, 21 x 29,7 cm

„Čitanje romana *Sjećanje šume* Damira Karakaša potaknulo me na povratak svojem djetinjstvu i razmišljanju o iskustvima koja nas oblikuju i ostaju dio našeg identiteta. Ne vraćam se konkretnim sjećanjima ili događajima, već obrascima, osjećajima i unutarnjim slikama koji iz tog razdoblja i danas određuju način na koji doživljavam sebe i svijet. Vlastitim mitološkim i simboličkim figurama pokušavam tim iskustvima dati novi oblik i novo značenje.“